

Handläggare
Marjo Tuomi
Telefon: 08-508 36 259

Till
Äldrenämnden
den 29 september 2020

Skrivelse om riktade inspektioner i hemtjänsten

Svar på skrivelse från Lisa Ahlstrand m.fl. (S)

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Patric Rylander
Förvaltningschef

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Lisa Ahlstrand med flera (S) har lämnat en skrivelse till äldrenämnden. I skrivelsen framförs en oro för de brister i användning av arbetskläder inom hemtjänsten som har framkommit i samband med coronapandemin. Skribenterna föreslår en inspektion av hemtjänstutförarnas följsamhet till regelverket om arbetskläder och tvätten av dessa.

Äldreförvaltningen har under våren 2020 genomfört granskningar av användning av arbetskläder hos stadens samtliga hemtjänstutförare. Resultatet av granskningarna visar att i över hälften av de granskade utförarna bar de allra flesta av personalen en korrekt uppsättning av arbetskläder medan i en tredjedel användes arbetskläder endast delvis. Många verksamheter hade införskaffat eller kompletterat arbetskläder i samband med pandemins utbrott. I över två tredjedelar av de granskade utförarna tvättades arbetskläderna av utföraren enligt personalen och i en knapp tredjedel angav personalen att de själva tvättade sina arbetskläder hemma. Det fanns ingen skillnad i resultatet mellan privata och kommunala utförare. Resultatet har delgivits till respektive ansvariga chefer och diskuterats på möten mellan äldreförvaltningen, utförare och avdelningschefer för äldreomsorg. Äldreförvaltningen kommer att följa upp granskningen av arbetskläder under hösten 2020.

Ärendet

Lisa Ahlstrand med flera (S) har den 26 maj 2020 lämnat in en skrivelse till äldrenämnden om riktade inspektioner i hemtjänsten. Skribenterna är oroliga för de brister i användning av arbetskläder inom hemtjänsten som har framkommit i samband med coronapandemin. Skribenterna föreslår en inspektion som enbart riktar sig till hemtjänstutförarnas följsamhet till regelverket om arbetskläder och tvätten av dessa.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 23 september. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 22 september 2020.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Under coronapandemin har staden genomfört flertalet åtgärder i syfte att minska smittspridning inom äldreomsorgen, bland annat inrättat särskilda förstärkningsteam som bara ger insatser hos personer med misstänkt eller konstaterad covid-19. En viktig åtgärd för att förhindra smittspridning är att verksamheterna tillämpar basala hygienrutiner. Utgångspunkten för stadens arbete är Socialstyrelsens föreskrifter om basala hygienrutiner¹ för hemtjänst som gäller sedan år 2016. Av dessa framgår att:

- Arbetskläderna består av en underdel och en kortärmad överdel eller en sammansatt över- och underdel.
- Armbandsur, smycken, bandage, stödskenor eller motsvarande på händer eller underarmar får inte förekomma.
- Naglarna ska vara korta och fria från konstgjort material, till exempel nagellack och lösnaglar.
- Långt hår ska vara uppsatt.
- Arbetskläder ska bytas dagligen eller oftare vid behov.

Enligt det avtal² som slutits mellan staden och de privata hemtjänstutförarna samt enligt den uppdragsbeskrivning³ som anger vad som gäller för kommunal hemtjänst, ska arbetsgivaren tillhandahålla arbetskläder och ombesörja tvätt av dessa.

För att följa upp efterlevnaden av kraven på arbetskläder genomförde äldreförvaltningen mellan den 4 maj och 4 juni 2020 granskningar hos stadens samtliga hemtjänstutförare. Det fanns då 75 verksamma privata hemtjänstutförare med sammanlagt 149 utförarkontor i Stockholm. Antalet kommunala hemtjänstkontor

¹ SOSFS 2015:10 Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg

² Förfrågningsunderlag 2020, Hemtjänst

³ Uppdragsbeskrivning för stadsdelsnämndernas verksamhet 2020, Hemtjänst i ordinärt boende

uppgick till 27 stycken. Sammanlagt granskades 90 privata och 27 kommunala utförarkontor⁴.

Granskningarna genomfördes utanför respektive utförarkontor när personalen påbörjade eller slutade sitt arbetspass. Personalen tillfrågades om arbetskläder, exempelvis om det fanns tillräckligt med arbetskläder för dagliga ombyten och var de tvättades. Samtidigt observerades personalens aktuella klädsel och eventuell utsmyckning på händerna. Under samtalen framförde personalen orsaker och förklaringar till varför arbetskläder inte alltid användes.

Resultatet av granskningarna påvisade i princip ingen skillnad mellan privata och kommunala utförare. Många verksamheter hade införskaffat eller kompletterat arbetskläder och anordnat kompetensutveckling i basala hygienrutiner i samband med pandemins utbrott.

I över hälften av alla utförarkontor använde de allra flesta av personalen en komplett uppsättning av arbetskläder. I en dryg tredjedel av alla utförarkontor användes arbetskläder endast delvis, oftast saknades arbetsbyxor. De utförarkontor där personalen inte bar utförarens arbetskläder var få. I flertalet av verksamheterna förekom handsmycken i varierande grad.

Personalen uppgav flera orsaker till varför de inte använde arbetskläder, bland annat att det ofta saknades rätt storlek eller rena plagg, byxorna var obekväma att arbeta i eller att det saknades tillräckligt med kläder för vikarier och timanställda.

Över två tredjedelar av alla utförare ombesörjde tvätten av arbetskläder enligt personalen. I en knapp tredjedel av de granskade utförarna hände det att personalen valde att tvätta sina arbetskläder hemma. Några uppgav att det var en överenskommelse mellan chefen och personalen att tvätta hemma.

Efter genomförd granskning skickades en kort skriftlig återkoppling till ansvarig chef för verksamheten. För de kommunala verksamheterna informerades även respektive avdelningschef för äldreomsorg och för de privata verksamheterna äldreförvaltningens avtalsförvaltare. Resultatet har diskuterats på möten mellan äldreförvaltningen, utförarchefer och avdelningschefer för äldreomsorg. Även framgångsfaktorer och goda exempel om lyckad implementering av arbetskläder har framförts på dessa möten och

⁴ Utföraren ska ha ett kontor anpassat till verksamheten. I lokalen, som personalen utgår ifrån, ska det finnas möjlighet till att byta om, duscha samt hämta och lämna nycklar. Lokalen ska vara belägen så att denna kan nås inom rimlig tid för all personal. För geografiskt omfattande uppdrag kan det innebära att flera lokaler krävs.

skickats ut skriftligt, i syfte att alla utförare ska kunna arbeta efter dem.

Det är av stor vikt att verksamheterna har kunskap om och kan tillämpa basala hygienrutiner. Förutom de webbutbildningar som tillhandahålls av Socialstyrelsen och Vårdhygien om basala hygienrutiner och smittskydd har staden även tagit fram webbutbildningar som fokuserar på arbete i hemtjänsten. Dessa finns även översatta till engelska och arabiska. De ansvariga cheferna för hemtjänst behöver säkerställa att verksamheterna följer Socialstyrelsens föreskrifter och avtalets respektive uppdragsbeskrivningens krav om arbetskläder och tvätten av dem.

Äldreförvaltningen anser att ovanstående redovisning om genomförda granskningar svarar mot de förslag som framförs i skrivelsen. Äldreförvaltningen kommer att följa upp granskningen av arbetskläder under hösten 2020 för att tillse hemtjänstutförarnas följsamhet av användningen av arbetskläder och tvätt av dessa.

Bilaga

Skrivelse om riktade inspektioner i hemtjänsten av Lisa Ahlstrand m.fl. (S)